

Bilthoven, 14 november 2025

Aan College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente De Bilt

Betreft: ADVIES programma Financiële Bestaanszekerheid

Geacht College,

Hierbij sturen wij u ons advies over dit programma.

De domeingroep Werk en Inkomen van de Adviesraad Sociaal Domein heeft begin november mondeling overleg gevoerd over dit programma met Tolinda de Vries, Beja Burema en Sophie van Cappellen. We stellen het op prijs dat dit overleg gepland kon worden. Daar is gesproken over een aantal punten die onduidelijk waren voor ons en zijn de meeste adviezen die hieronder staan aan bod gekomen. Hierbij onze schriftelijke reactie met adviezen. Boven de adviezen staat een korte aanleiding voor dat betreffende advies.

In algemene zin onderschrijven we de doelstellingen die genoemd worden in dit programma. Wat betreft de inleiding is het op zich mooi dat er zinnen staan als 'ondersteunen waar dat nodig is en mogelijk is', 'voorkomen dat er grote schulden ontstaan'. Maar we zien in de praktijk en weten dat er bij de RSD en ook bij MENS lange wachttijden zijn voor mensen die acuut hulp nodig hebben – 2 maanden is regelmatig aan de orde. Er wordt niet geïnvesteerd in capaciteit t.a.v. vroegsignalering bij de RSD terwijl het aantal meldingen stijgt en de complexiteit groeit (bv meer ZZP-ers) met als gevolg een oplopend aantal meldingen. Met die kennis zijn dit vrij betekenisloze zinnen. Daarnaast hoorden we onlangs dat de bijdrage van de gemeente voor de aanvullende polis op de ziektekostenverzekering (CAZ) komend jaar verlaagd wordt en de dekking (tandheelkundige hulp) beperkt. Dat schuurt met het doel van dit programma en zinnen die in de inleiding worden genoemd en geeft geen goed beeld van de realiteit.

Advies 1:

Monitor continu of mensen die hulp nodig hebben, en zeker mensen die hulp acuut nodig hebben, uit kunnen gaan van een zeer korte wachttijd (preventie is goedkoper dan curatie); maak daarover heldere, maar ook harde afspraken met RSD en MENS, dus ook over een maximale wachttijd. De realisatie hiervan is van groot belang om grotere problemen te voorkomen.

Advies 2:

Geef inzicht in en wees duidelijk en concreet over alle regelingen, dus ook over die, die juist tot vermindering van ondersteuning leiden – zoals vermindering van de gemeentelijke bijdrage op de CAZ. Neem ook die regelingen op in dit programma en leg uit wat afwegingen zijn voor beslissingen. Maak bijvoorbeeld ten aanzien van de CAZ de gemeentelijke bijdrage zichtbaar op de sites van RSD en Gemeente.

In het programma zien we nauwelijks data of cijfers. Het lijkt er daarmee op dat de gemeente op 0 begint. Dat is niet logisch en ook niet de realiteit; er zijn ook nu zeker wél data bekend. Denk bijvoorbeeld aan gegevens over het gebruik van de U-pas, van de Voedselbank, van Stichting

Leergeld, van het aantal inwoners dat een bijstandsuitkering heeft en aantal inwoners dat een aanvraag doet voor bijzondere bijstand en de toekenning daarvan.

Advies 3:

Neem bekende gegevens/cijfers/data op in dit programma. Er is immers al veel bekend. Verbind aan dat wat al bekend is SMART geformuleerde doelstellingen over bijvoorbeeld toe- of afname. De al bekende gegevens geven immers informatie die gebruikt kan worden om gerichte acties te formuleren.

Om slechts één voorbeeld te geven: formuleer de gewenste afname in gebruik van de Voedselbank in de komende 5 jaar.

In de tabel van de Uitvoeringsagenda staat als 2e kolom: Resultaat. Wat hier geformuleerd staat, zijn echter geen resultaten. Hier staan intenties of voornemens. Meetbare, concrete resultaten zijn nu niet opgenomen in deze uitvoeringsagenda.

Hetzelfde geldt ten aanzien van de vraag wie verantwoordelijk is voor het uitwerken/realiseren van genoemde intenties. Het is nu zo te lezen dat alles door de gemeente wordt opgepakt. Dat zal niet de realiteit zijn.

Advies 3:

Vervang in de Uitvoeringsagenda het woord Resultaat door een passend woord, bv Intentie/ambitie. Voeg een kolom toe waarin Resultaat – SMART geformuleerd – staat, al zover mogelijk uitgezet in de tijd. Voeg tevens een kolom toe waarin staat wie/welke partij verantwoordelijk is voor de uitvoer van de intenties en wanneer dat gerealiseerd moet zijn.

Tekstuele opmerking: in het overleg begin november bleek dat het begrip ‘onderwerp nadien’ een gebruikelijk woord is voor de gemeente. Het is verder niet een breed gebruikt begrip. We spraken al af dat u dit anders zou formuleren.

Bij de financiën in het Uitvoeringsprogramma wordt een aantal keren ‘onderzoek’ genoemd, waaraan geld besteed zal worden. Veel kennis is echter al wél bekend, onder andere bij de vele deelnemers aan de coalitie bestaanszekerheid, zowel bij vrijwilligers en hun deelnemers/cliënten als bij professionals.

Advies 4:

Maak gebruik van al bestaande lokale kennis en ervaring. Kennis en ervaring vanuit de coalitie bestaanszekerheid lijkt daarbij in hoge mate aanwezig en goed bruikbaar.

Ook in dit stadium van dit programma lijkt het haalbaar om veel meer concrete acties – SMART – te formuleren. Daarmee kan direct gewerkt worden aan de financiële bestaanszekerheid. Let daarbij uiteraard wel op samenhang tussen alle acties.

Advies 5:

Formuleer in dit programma concrete acties met tijdspad (SMART dus) die bijdragen aan een betere financiële bestaanszekerheid. Mogelijke voorbeelden:

- Bij het gebruik maken van regelingen worden dezelfde inkomens- en vermogensgrenzen gehanteerd. (Momenteel is het bij bijna elke regeling immers anders – bv bijstand (participatiewet), IIT regeling, kwijtschelding BghU, U-pas; niet inzichtelijk, inconsistent en zeer verwarrend voor de doelgroep). Zo is de vermogensvrijstelling voor IIT of bijstand nu bijna 5 maal hoger dan voor BGHU en kent de gemeente met de ene hand automatisch ondersteuning toe (IIT) maar neemt die met de andere hand weer terug (BGHU).
- Het aantal aanbieders in onze gemeente waar men gebruik kan maken van de U-pas wordt uitgebreid, denk hierbij aan fietsenmaker of computer-hardware voor volwassenen en geef aan wanneer dit gerealiseerd wordt.
- Om IIT toegekend te krijgen is geen periode van 3 jaar met een laag inkomen nodig; deze kan eerder worden toegekend– zie bijvoorbeeld gemeente Utrecht.

- Formulieren die ingevuld moeten worden om in aanmerking te komen voor bepaalde regelingen worden versimpeld/verduidelijkt met minder complexe bewijslast; denk hierbij aan aanvragen voor (bijzondere) bijstand, aanvragen of verlengen U-pas of kwijtschelding BghU. (De aanvragen voor de U-pas waren dit jaar bijvoorbeeld veel ingewikkelder gemaakt; velen die voorheen een automatische verlenging kregen, moesten extra informatie aanleveren.) Deze verheldering voorkomt ook onrealistische aanvragen.

In 3.3. 'Meten voortgang' worden een paar percentages genoemd. Het percentage dat genoemd wordt bij doelstelling 2 geeft een gemiddeld cijfer aan wat betreft financiële zelfredzaamheid. Hetzelfde cijfer of hoger geeft niet aan of er verbetering zit bij inwoners die onder de 6 scoren; en juist dát is van belang.

Advies 6:

Kies bij doelstelling 2 voor een formulering en meting waaruit blijkt dat het % inwoners dat een onvoldoende scoort voor financiële zelfredzaamheid afneemt.

Als afsluiting van deze adviezen willen we erop wijzen dat uit de evaluatie van het vorige programma bleek dat het beleid toen vrij abstract en ongeordend opgeschreven was, waardoor het soms niet duidelijk was of doelen waren behaald en maatregelen uitgevoerd. Zorg er daarom voor dat het voorliggende programma deze manco's niet kent en dat er niet dezelfde conclusies getrokken gaan worden als dit programma wordt geëvalueerd.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Paul van Maanen,

Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein De Bilt